

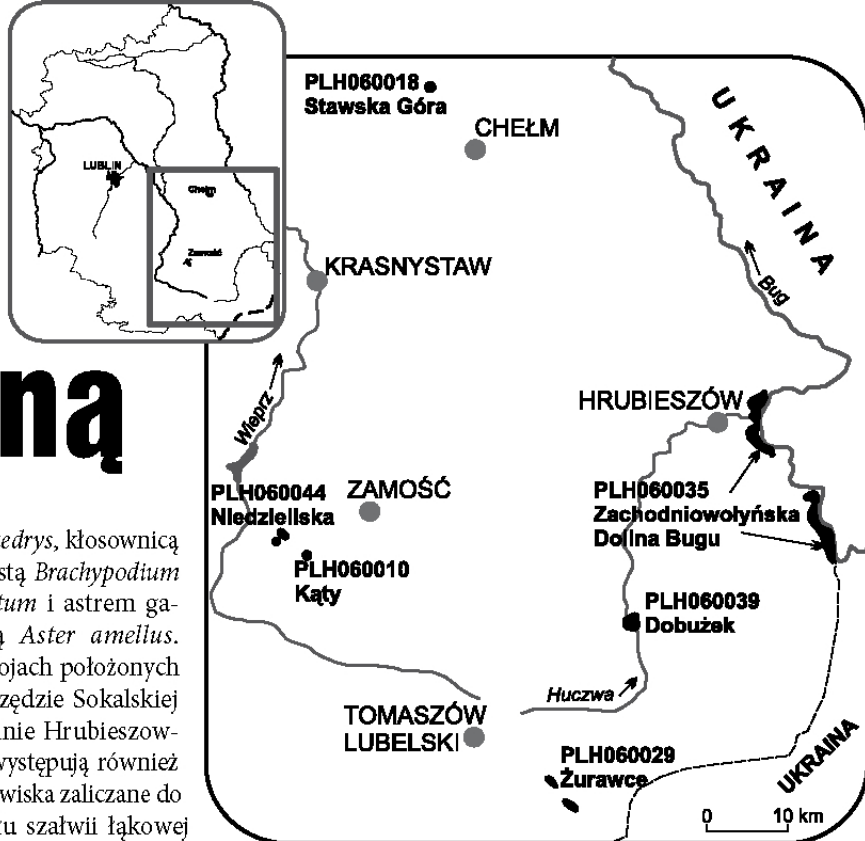
Murawy pod ochroną

Klub Przyrodników jest działającym od 1983 roku stowarzyszeniem zajmującym się ochroną przyrody i edukacją ekologiczną. Utworzony jako Lubuski Klub Przyrodników, rozszerzył swą działalność na cały kraj w 2001 roku. Pomimo, iż działania Klubu koncentrują się w zachodniej części Polski, na początku 2010 roku organizacja rozpoczęła realizację 4-letniego projektu „Ochrona muraw kserotermicznych w Polsce – teoria i praktyka”, którym objęte zostały obiekty przyrodnicze położone także na Lubelszczyźnie. Program ten jest jednym z kilku działań Klubu Przyrodników, mających za zadanie czynną ochronę muraw kserotermicznych – reliktowych i zanikających siedlisk, które znajdują się pod szczególną ochroną Unii Europejskiej. Przedsięwzięcie finansowane jest ze środków europejskiego funduszu LIFE+ i z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Poprzednie projekty Klubu, zapoczątkowane nad Odrą, zakończyły się sukcesem – na ok. 100 hektarach zdegradowanych muraw kserotermicznych przywrócono wypas będący najskuteczniejszą metodą ochrony tych, nierozzerwalnie związanych z działalnością człowieka, siedlisk.

Aktualnie realizowanym projektem objęto 8 ostoi sieci Natura 2000: „Dolna Odra”, „Ujście Warty”, „Stawska Góra”, „Zachodniowołyńska Dolina Bugu”, „Kąty”, „Niedzieliska”, „Dobużek” i „Żurawce”, z których 6 zlokalizowanych jest w południowo-wschodniej części województwa lubelskiego. Ponieważ nawapienne murawy kserotermiczne wschodniej części Polski znacznie różnią się od muraw położonych nad Odrą i Wartą, od powodzenia projektu zależeć będzie skuteczność przyszłych przedsięwzięć mających na celu ochronę nawapiennych siedlisk murawowych w kraju. Spotykane w lubelskiej części projektu zbiorowiska kserotermiczne zaliczyć należy do kwietnych muraw kserotermicznych (kod siedliska 6210-3) oraz do zarośli jałowca pospolitego na murawach kserotermicznych (kod 5130), niezwykle rzadko spotykanych w Polsce. Murawy kserotermiczne reprezentują tu zwykle pionierskie nakredowe zbiorowiska z ozanką właściwą *Teucrium*

chamaedrys, kłosownica pierzasta *Brachypodium pinnatum* i astrem gawędką *Aster amellus*. W ostojach położonych na Grzędzie Sokalskiej i Kotlinie Hrubieszowskiej występują również zbiorowiska zaliczane do zespołu szalwii łąkowej i rutewki mniejszej *Thalictrum-Salvietum pratensis*. Ogromne bogactwo florystyczne tych muraw najlepiej obrazuje duży udział gatunków rzadkich i chronionych, z których na szczególną uwagę zasługują: szczydrzeniec zmienny *Chamaecytisus albus*, żmijowiec czerwony *Echium russicum*, ciemiężycza czarna *Veratrum nigrum*, kosaciec bezlistny *Iris aphylla*, szafirek miękkolistny *Muscari comosum*, lyszczyk wiechowaty *Gypsophila paniculata*, wiśnia karłowata *Prunus fruticosa*, obuwik pospolity *Cypripedium calceolus*. Faunę rzadko spotykanych bezkręgowców reprezentują m.in. paź królowej *Papilio machaon*, szlaczkoń szafraniec *Colias myrmidone* i modraszek lazurek *Polyommatus thersites*. W niektórych ostojach

dawniej obserwowano tak rzadkie i ginące ssaki, jak: suszeł perelkowany *Spermophilus suslicus*, tchórz stepowy *Mustela eversmannii* i smużka stepowa *Sicista subtilis*, której obecność w ostoi „Żurawce” wymaga dalszych obserwacji i badań. W ramach projektu zaplanowano m.in.: wycinkę drzew i zarośli, bardzo zagrażającym murawom na terenie ostoi „Niedzieliska”, „Kąty”, „Żurawce” i „Stawska Góra”; nawiązanie współpracy z lokalnymi rolnikami w celu przywrócenia wypasu na najcenniejszych fragmentach muraw; sporządzenie planów zadań ochronnych dla wybranych obiektów przyrodniczych; rozpropagowanie wiedzy na temat muraw kserotermicznych wśród społec-

Widok na ostoję „Żurawce”